

KRANJSKI ZVON

ŽUPNIJSKI LIST ZA KRANJ IN OKOLICO.

Izdaja: mestni župni urad v Kranju.

Izhaja zadnji teden v mesecu.

L. 1931. Št. 12.

Posamezna šte. 2 Din.

Glas naših škofov.

Ravnokar beremo pastirsko pismo, ki so ga izdali jugoslovanski škofje za vso Jugoslavijo. Ta pastirski list je tako aktualen, potreben in primeren za naš čas, da bi bilo resnično škoda, če bi se izgubile njegove besede, ne da bi si jih katoliško ljudstvo osvojilo, dobro zapomnilo. Dobro bo, če verniki še sami enkrat dobro in pazljivo preberejo besede naših apostolskih pastirjev, radi tega naj prinese Kranjski zvon vsaj glavne dele tega pastirskega pisma, posebno pa ga deloma priobčujemo za tiste, ki morda v cerkvi pastirskega pisma niso slišali.

Tako-le nam pišejo naši katoliški škofje:

Odkrit boj proti Bogu vodi na vse mogoče načine znano strašno brezboštvo v Rusiji. Z grozno doslednostjo ruje prav iz temelja vse, kar je postavil božji zakon, da bi osrečil človeško družbo. Nositelji in pristaši tega brezboštva in boljševizma vedno bolj vdirajo iz Rusije v druge države in glejte, priče moramo biti, kako se tudi v naših vaseh, da niti ne omenjamo mest in industrijskih krajev, pojavljajo vedno bolj ljudje, ki sejejo mržnjo proti božjemu zakonu. To nam naznanja in pripravlja strašno bodočnost; bodočnost, v kateri ne bo človeški družbi več vladal Bog, marveč surova sila in divja pest; bodočnost, v kateri bo zavladala namesto prostosti, ki je obljubljena božjim otrokom (2 Kor 3, 17), sužnost in namesto bratstva, ki ga prinaša in naroča božji zakon, bo prišla brezobzirna borba za dobiček in uživanje, ki je v njej človek človeku najhujši sovražnik. Brez Boga se vname v družbi boj enega proti drugemu, vseh proti vsem. In kakor smo že omenili, opazamo tudi pri nas znake tega brezboštva in divjega boja. Tudi pri nas se dela na to, kako bi poedinca in družbo sploh in posebno še mladino pridobili za brezbožno pojmovanje življenja.

Brezbožno pojmovanje življenja, ki ga učeni svet imenuje naturalizem, zametuje vse razodete božje resnice, ruši vsako ustanovo katoliške Cerkve, razširja nauk, ki ne pozna ne Boga ne neumrljive duše, trdi, da je človek že po svoji naravi dober in zato, da ostane dober, ne potrebuje ne Boga, ne vere, ne molitve, ne zakramentov. To brezbožno pojmovanje življenja, ta naturalizem, uči in trdi tudi to, da je treba enako spoštovati vsako mišljenje, versko in brezversko. V resnici pa mu ni za nobeno vero, katoliška vera pa mu je še celo pravi trn v peti. To brezboštvo, ta tako zvani naturalizem, z vsakim svojim korakom gazi in pobija božji nauk, za katerega mora biti z božjo milostjo in pomočjo vsak izmed nas pripravljen dati tudi svoje življenje, božji nauk in resnico namreč, da je edino naša sveta katoliška vera prava in odrešilna vera. Prav s tem pa, ko trdi današnje brezboštvo, da enako spoštuje vsako versko prepričanje, dokazuje svojo neiskrenost in nedoslednost. Neiskrenost brezbožnega naturalizma se kaže tudi v tem, ker stavi sebe in svoj nauk na prvo mesto. Veruje v zakon, ki trdi, da zmaga v življenski borbi samo to, kar je močnejše; uči, da je človek nastal iz živali in da

na svetu ni nespremenljivih resnic in nraavnih zapovedi; kar je danes dobro, je lahko jutri zlo; kar ima kdo za resnico, ima lahko drugi za laž, toda prav imata oba. In med tem, ko brezboštvo razširja take zablode, trdi o sebi, da ni na svetu moralne sile, ki bi se mogla z njim kosati in ki bi mu bila enaka ter da ni ideje in misli, s katero bi se moglo uspešneje delati med narodom, kakor je moč njegove ideje in misli. Kdo ne bi videl v vsem tem zares grde hinavščine in lažnosti njegove trditve, da enako spoštuje vsako versko prepričanje? In kdo ne bi sklepal iz vsega tega, da naturalizem, to brezbožno pojmovanje življenja, ne samo da nasprotuje katoliški veri, marveč jo naravnost pobija? Glejte, saj hoče sebe in svoje mišljenje, ki odklanja vsako vero v Boga, postaviti na mesto katoliške vere.

Najrazličnejša so pota, po katerih skuša naturalizem odtrgati človeka od Boga. V časnikih, knjigah in predavanjih pobija z besedo krščanski nauk in smeši verske obrede ter jih prikazuje s posmehom. In ker dobro ve, da je najlažje ubiti vero v srcu, ki je nraavno pokvarjeno — star pregovor pravi, da prihaja nevera iz srca v glavo —, si posebno prizadeva, da zrahlja nraavno krepost in da na stečaj odpre vrata nraavni pokvarjenosti. Tako se javlja na naši morsk obali in ob naših rekah, v času, ko ožive kopališča, kot razuzdanost, ki ji je dovoljena popolna svoboda, prosta raznih tako zvanih »formalnosti«; vse ji je svobodno, da le more med ljudi razširiti nenraavnost. To je kult nagote, ki ga moramo kar najstrožje obsoditi. V zadnjih časih se je ta običaj nagote začel širiti tudi v planinske kraje in celo v raznih počitniških kolonijah šolske mladine ga najdemo. Kdo, predragi v Kristusu, ne vidi, kako s tem odpirajo ljudstvu in njegovi mladini pota v sramotni nraavni propad, ki postaja usoden in poguben tem bolj, ker se na ta način odvrtaajo neumrljive duše od Boga, za katerega so ustvarjene in določene?

Isto opazamo tudi v kinih in gledališčih, kjer se vrši vse pod krinko umetnosti; v resnici pa se tam tepta vse, kar je lepo, dobro, plemenito in kar je v zvezi z Bogom in njegovimi zakoni.

Prirejajo se pogosto izleti; načrti zanje se delajo tako, kakor da bi ne bilo Boga, ki je najvišji Gospodar nad nami, ki nam ukazuje in zapoveduje izvrševati ob nedeljah in praznikih dolžnosti, kakor jih določa za svoje vernike Cerkev.

Še hujše je prirejanje izletov s telovadnimi nastopi. Pri tem se prav nič ne ozirajo na krščansko krepost in na predpise, ki jih je izdala Cerkev za praznovanje nedelj in zapovedanih praznikov, marveč mnogokrat prirejajo take izlete in nastope ob zapovedanih praznikih v času javne službe božje in tako odvrtaajo naše ljudstvo od praznovanja zapovedanih praznikov.

Mirno se trpi tudi težko delo ob nedeljah in zapovedanih praznikih. Zakaj se potem še čudimo, da nas udarja pravična božja roka?

Plesne zabave in maškarade prirejajo v svetem postnem času in to razna društva, celo mladinska, ki trdijo, da v

ničemer ne zadevajo ob vero, pa glejte, s svojimi deli rušijo božje in cerkvene postave.

Brezbožni naturalizem se širi med nami tudi s slabo vzgojo mladine in s surovim naukom, da je država nekaj božanskega in da more in sme vse brez ozira na božje zapovedi; kar pa ni res, ker vsaka prava državna oblast je dolžna pospeševati splošno blaginjo in vsekdar ščititi pravice, ki jih imajo posamezniki, družine in narodi.

V življenju družbe nastopa brezbožni naturalizem pod geslom unifikacije, to je poenotenja vsega in sicer z namenom, da se med drugim iztrga iz ljudstva vsaka razlika v veri in posebno, da se odstrani iz ljudstva naša katoliška vera.

Brezbožni naturalizem se javlja tudi z geslom o medsebojni strpnosti in to na osnovi in trditvi, da imajo vse vere enako vrednost, kar mora vsak trezen človek in ne samo katoličan in kristjan, odločno obsojati. Pri tem pa pozabljajo na božjo zapoved: »Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe!«, zapoved, ki edina postavlja medsebojno strpnost na prave temelje.

Glejte, predragi v Kristusu, tu smo vam pokazali samo nekatera načela, oblike in pojave, v katerih se med nami danes posebno javlja brezboštvo. Ta načela, te oblike in te pojave, kakor sploh ves brezbožni naturalizem, najodločnejše obsojamo; ker naturalizem prezira in odklanja ne samo našo sveto katoliško vero, marveč sploh vsako vero v Boga. Brezbožni naturalizem obsojamo tudi zato, ker je njegov namen odvrniti nas od cilja, za katerega nas je Bog ustvaril in določil. Obsojamo ga zato, ker odpira pot, ki pelje naravnost v brezverstvo, in s tem ustvarja v današnjih razmerah vse pogoje, da se med nami razširi brezbožni boljševizem.

Gotovo je, da z naturalistično vzgojo mladine, posebno še, če jo goji država, ta sama sebi ruši temelje in sama sebi koplje grob. Popolnoma prepričani trdimo: Otroci in mladina, ki se odgajajo v katerikoli obliki naturalizma, se odgajajo danes za brezbožni boljševizem in bodo postali prej ali slej njegovi najgorečnejši boritelji. In s pričo te strašne posledice take vzgoje ne moremo drugače, kod da dvignemo glas najodločnejšega protesta proti temu, da se kratki katoliški Cerkvi, najboljši vzgojiteljici mladine in najskrbnejši čuvarici vsakega reda v državi in človeški družbi, od Boga ji podeljena pravica, vsestransko in neovirano vzgajati katoliško mladino v moči svojih načel. Naravnost strašno je, kako se na eni strani onemogočuje vsestransko vzgajanje mladine v duhu njene vere, med tem ko se na drugi strani na vsej črti, ne samo dopušča, marveč naravnost pritiska in sili na to, da se vzgaja naša mladina brezversko v zmislu brezbožnega naturalizma in vseh njegovih usodnih ter pogubnih zmot.

Nikdar ne smemo pozabiti, predragi v Kristusu, da pripada mladina in njena vzgoja po božjem zakonu, ki ga nobena oblast na zemlji ne more spremeniti, v prvi vrsti in najprej Cerkvi kot namestnici božji na zemlji in njihovim staršem. Starši, ki bodo nekoč morali zanjto dati Bogu strog odgovor, imajo torej sveto dolžnost, da skrbe za krščansko vzgojo svojih otrok in da odklanjajo od njih vsak vpliv vzgoje v katerikoli brezverski obliki. Katoliški stariši ne smejo pustiti svojim otrokom, da se udeležujejo zabav in nastopov, ki bi jih ovirali vršiti krščanske dolžnosti ob Bogu posvečenih dneh in pri katerih se načela krščanskih kreposti ne spoštujejo. Globoko smo prepričani, da more domovini in državi odrešilno pomagati samo vzgoja, ki temelji samo v Bogu. To velja za vse čase in za vse države in posebno velja to danes, ko brezbožni boljševizem ruši celo temelje reda v človeški družbi. Večna resnica je kar govori Sveti duh: »Blagor ljudstvu, ki mu je Bog gospodar.«

Nauk Rusije.

Pred kratkim je izšla v nemškem jeziku znamenita knjiga „Studenten, Liebe, Tscheka und Tod“ (Dijaki, ljubezen, čeka in smrt), ki jo je spisala Aleksandra Rachmanova. Redkokdaj sem bral knjigo, ki bi popisovala življenje tako živo, globoko, psihološko in krepko, kakor opisuje Rachmanova življenje v Rusiji pred in med revolucijo. Saj se danes dosti bere o ruski revoluciji, o njenih vzrokih in o njeni grozovitosti, a tako resnično globoko, kakor ta knjiga, morda ne poseže nobena.

Ta knjiga je polna pretresljivih dogodkov, ki jih pisateljica popisuje v obliki dnevnika, pri tem pa nudi polno prilike za premišljevanje in za primerjanje z našimi razmerami. Kdor se hoče kaj naučiti iz ruske revolucije, naj pač prebere to knjigo. Žalobog se navadno ljudje nič ne nauče iz zgodovine in delajo vedno iste napake in jih izmodri še polom, da pride spoznanje prepozno ter se zvoni šele po toči . . .

Naj navedemo v listu par značilnih mest iz te knjige:

Rachmanova je bila kot visokošolka nastavljena v knjižnici, ko so zasedli boljševiki mesto. Dne 20. novembra 1918. je zapisala v svoj dnevnik sledeče:

Danes so nam prinesli v knjižnico pole za anketo. Med mnogimi vprašanji, na katera so morali odgovarjati uradniki, je bilo tudi sledeče: Kateri stranki pripadate? Kdor napiše kako drugo stranko kakor boljševiško, je takoj aretiran. V uradu, kjer službuje moja sestra, je nekdo navedel, da spada k socialistični stranki. Bil je takoj aretiran in od takrat ni bilo o njem ničesar več slišati. Sedaj je navada, da vsi zapišejo: ne spadam k nobeni stranki, simpatiziram pa s komunistično. Na vprašanje: Zakaj? pišejo: Ker vodi ljudstvo k sreči! Tako imajo boljševiki črno na belem izpričano, da vsi odobravajo njih stranko. V resnici pa vsi preklinjajo ta režim, razen strankarskih pristašev, ki vsi siljajo živijo.

22. julija 1920. je napisala sledeče:

Ko sem v skupni kuhinji pripravljala juho za svojo mater, je prišla žena boljševiškega komisarja z volovsko glavo in je vse navzoče povabila zvečer k predstavi v boljševiškem klubu, kjer bo ona igrala glavno vlogo. Naravno, da je bila njena želja že ukaz. Tudi jaz sem šla tja. Predstava je bila propagandnega značaja. Boljševika je igral komisar, komunistinjo pa njegova žena. Med presledki pa je nastopal komik. Propagandnemu govoru v igri je po dvorani vedno sledilo močno pritrdjevanje in ploskanje, klici „še enkrat, bravo“ kar niso hoteli prenehati. Občinstvo pa je obstojalo iz skoro samih ubežnikov, ki sovražijo komuniste do smrti. Toda vsak posameznik je imel strah pred ovajalci in špijoni in pomanjkanje navdušenja bi se moglo razlagati kot protirevolucija.

Kako strahopetne mevže so pač ljudje! Tudi jaz sama sem ploskala, kakor vsi drugi . . .

Boljševiškim propagandnim predavanjem je sledil komik, ki je smešil boljševiško upravo. Nastopi komika pa so bili sprejeti z ledeno hladnostjo, čeprav so bili prav dobri. Najprej je pel kuplet, ki je smešil prehranjevalne razmere. V njem se je ponavljalo vprašanje: Ali se bo danes delilo? Na to je nastopil klovn z velikim žakljem na hrbtu in je razlagal, da so v njem nakaznice za nabavo kuriva. Ko je na odru vprašal drug klovn, kje ima kurivo, ki ga je dobil na podlagi nakaznice, je pokazal žveplenko. Tudi to zelo posrečeno šalo so sprejeli gledalci z molčanjem, le komunisti so ploskali. Mi še nismo komunistični državljani, vendar smo dobro vedeli, da je to vse le provokacija, ki se je naši novi gospodje tako pogosto poslužujejo. To je pod carskim režimom tako osovražilo policijo, ko se ji je očitano po pravici, da se poslužuje tako umazanega sredstva. Noben človek si ne upa govoriti, dihati, premakniti se, kajti vsak ve, da je obdan okrog in okrog s špijoni in provokaterji.

V ruski revoluciji je pač mnogo sadizma. To je perversno razpoloženje človeka, ki išče užitka v trpljenju in bolečinah drugih, svojih žrtev. Pisateljica popisuje par pretresljivih slučajev sadizma.

20. oktobra 1916. je šla pisateljica s svojo sošolko Griseldo Nikolajevno k nekemu dijaškemu zborovanju in potopi se je med njima razvila sledeča razprava: Griselda Nikolajevna: „Alja, ali ne vidite v tem velikega veselja, povzročiti drugim bolečine?“

„Ne“, sem odgovorila kratko.

„Jaz pa! In posebno zadnje čase. V knjigah iščem le popise o trpljenju, mučenju in moriji. Danes jutraj sem pretepała svojega psa, da je skoro poginil in pri tem sem uživala neskončno slast. Veste kaj bi jaz rada? Jaz bi rada prišla v kak otroški zavod, kjer so sami otroci, sirote brez varstva, kakor moj pes, in jaz bi jih pretepała, danes enega, jutri drugega in tako vedno! To bi bilo življenje . . .“

Ta koleginja je morala potem bežati v inozemstvo radi revolucionarnega delovanja. Po revoluciji se je zopet vrnila v Rusijo in takrat je njen sadizem našel dovolj prilike, da se nasiti ob mučenju drugih.

1. februarja 1918. je zapisala pisateljica sledeče: Po mestu krožijo govornice o neki uradnici čeke, ki je preoblečena v moškega in ki se nad tem naslaja, da ujetnike muči, predno jih ustrelji. Nihče je še ni videl, toda vsi se je boje, kakor smrti. Ali je to morda Griselda?

Domneva je bila pravilna.

11. februarja 1918. že zapiše v knjigo: Včeraj sem naletela na Griseldo. Grozna ženska! Nosi moško obleko in si je prilepila brado in brke. Oči vzbujajo grozo, Stisnila mi je roko in je rekla: „Morala sem s kom govoriti in sem se spomnila na vas. Večkrat se mi zdi, da izgubljam pamet. Zvečer slišim samo stokanje. Zadnji čas sem jih preveč umorila. Sem že trudna od vpitja, krikov, zdihovanja in stokanja in jokanja . . . Toda brez tega ne morem živeti, jaz moram vsak dan koga mučiti. Ali se spominjate na Sonječko Ivanovno? Jaz sem jo umorila. Pa mi je žal, da sem jo umorila, tako sem jo rada imela! Veste, vsak dan sem šla k njej v celico in sem jo pretepała, dokler in umrla. In jesti ji nisem nič dala. Ubogi otrok, koliko je morala trpeti! Toda njeno prijateljico, to sem pa takoj ustrelila, ta je bila nagnusna stvar, vedno je molila in tožila! Sedaj moram koga dobiti mesto Sonječke . . .“

Rachmanova pretresljivo popisuje preganjanje vere in duhovščine. V svoj dnevnik je zapisala dne 12. dec. 1917. sledeče:

Na Povelje Gorbunova — boljševiškega komisarja — so pripeljali z otoka na jezeru starca Gregorija, ki je živel kot samotar-svetnik na otoku. Gorbunov je sklenil, da pokáže ljudstvu, da starčeva svetost in čudeži niso nič drugega kot groba prevara. Pripeljali so ga zvezanega in na vratu mu je visela dolga vrva. Privlekli so ga pred zbor in zbrala se je velikanska množica ljudstva.

Gorbunov mu pravi: „Če si svetnik, potem stori to, da ne boš ničesar čutil, kar ti bomo sedaj storili.“

Starec je molčal. Bil je ogrnjen v svojo dolgo, belo srajco, kakor po navadi. In stal je bos v sredi v ruski zimi!

Štirje vojaki so zasadili koničast kol v zemljo. Dva ga zgrabita in ga z vso silo posadita na kol, ki se je zadržal daleč v telo.

„Ne, stojte, ne tako!“ je rjovel Gorbunov. „Še bolj, kol mu mora prodreti do želodca.“

Tu so ga zgrabili znova, ga dvignili in ga nasadili še z večjo silo na kol. Tako so storili še nekajkrat, dokler je bil Gorbunov zadovoljen. Niti enkrat ni starec kriknil, le tiho je zdihoval.

„No, če si svetnik, če tvoj Bog res živi,“ je vpil Gorbunov, „zakaj ti ne pomaga?“

Množica je z zanimanjem gledala ta prizor, zaničljivi klici so se tu in tam slišali od vseh strani. To so bili isti, ki so še pred kratkem na obe kolena pred njim poklekovali. In niti eden se ni našel, ki bi se bil za starca potegnil . . .

Vojaki so ga pustili na kolu in proti jutru je izdihnil, njegovo truplo pa še sedaj visi na kolu.

Gordunov je dal drugi dan pripeljati pred truplo starca popa z družino. Hotel je nadaljevati svoj dokaz, da ni Boga.

Duhovnika in njegovo ženo so zvezana posadili na klop pred kol s starčevim truplom. Na to so privedli njune otroke, osemletnega dečka in triletno deklico in so oba pobili s kopiti pred očmi staršev.

„No, moli, popovska svinja!“ je vpil Gorbunov, ki je bil zopet zelo pijan. „Zakaj ne moliš, da te reši?“

Mati je do mozga pretresljivo vpila, na to pa je padla v omedlevalo. Čez nekaj časa so starše odvezali in ju peljali k jezeru. Tam so ju zgrabili vojaki pri nogah, postavili na glavo in utikali glave v luknjo, ki so jo napravili v ledu, toliko časa, dokler nista mučenika dala nobenega znaka življenja več od sebe. Ljudstvo pa je gledalo, zijalo in molčalo, molčalo . . . Kdo zna molčati kakor rusko ljudstvo!?

Tako piše Aleksandra Rachmanova.

In nauk za nas!?

Kdor dela nasilje, vzgaja ljudstvo za nasilje!

Kdor vzgaja narod brez vere in morale, ga vzgaja za boljševiške nasilnike!

Kdor ubija značajnost v ljudstvu, ga vzgaja v brezbrizno maso, ki bi ploskala tudi boljševiškem nasilju!

Kdor preganja ljudi radi političnega prepričanja, dela to, kar delajo boljševiki in ni nič boljši od njih!

Civilni zakon.

Ker je zakon zakrament, ima le Cerkev pravico določati, kako naj se ta zakrament prejme, oziroma, kdaj je kak zakon med kristjani veljaven in kdaj ne. Cerkev je pa določila, da se mora zakon med katoliki sklepati le pred pristojnim župnikom, oziroma njegovim namestnikom. Za katolike je tako veljaven le oni zakon, ki se sklene pred katoliškim župnikom, oziroma njegovim namestnikom! Tak zakon, ki se sklene pravilno pred katoliškim duhovnikom, se imenuje cerkveni zakon.

Po državah, ki so še kolikortoliko krščanske, se priznava cerkveni zakon tudi od strani države kot veljaven in ni treba še pred državno oblastjo sklepati kakega zakona. Le za slučaje, da sklepajo zakon ljudje, ki nimajo vere, ali ki ne priznavajo nobene krščanske vere, poskrbi državna oblast s tem, da dovoljuje, da taki sklenejo zakon pred državnim uradom.

Po nekaterih državah pa zakonodaja prezira katoliško cerkev in njene zapovedi. Zakon sklenjen pred cerkvenim služabnikom v očeh države da velja. Tako se lahko zgodi, da je kak v cerkvi sklenjeni zakon pred cerkvijo veljaven, pred državo tam pa neveljaven. V teh državah je zakonito predpisano, da se mora vsak zakon skleniti pred zato postavljenim državnim uradnikom. Zakon, ki se sklene pred državnim uradnikom, se imenuje civilni zakon.

Jasno je, da za katolika civilni zakon ni pravi zakon. Tak zakon je pred vestjo in pred Bogom, toliko vreden kakor kak divji zakon ali nepostavno skupno bivanje in življenje. Za katolika velja le cerkveni zakon! Kjer pa je od države ukazani civilni zakon, potem se morajo katoliki pač „poročati“ še pred civilnim uradnikom, da velja njih zakon tudi pred državo kot veljaven zakon in da so otroci iz tega zakona tudi pred državo zakonski otroci. Tako vidimo v takih državah, da katoliki sklepajo svoje zakone takole: Urede vse potrebno za zakon pri državni in cerkveni oblasti. Na dan poroke gredo najprej k državnemu uradniku, ki jih civilno poroči, na to pa gredo k katoliškemu župniku, kjer se vrši šele prava, v vesti obvezna in veljavna poroka, ki je zakrament.

V Nemčiji so l. 1875 vpeljali civilni zakon. Tam je zakonito določeno, da morata priti ženin in nevesta najprej

k državnemu zakonskemu uradu, kjer ju »poroči«⁴ državni uradnik, potem šele moreta iti k svojemu duhovniku. Zakonski, ki ne bi sklenili tudi civilne poroke, bi bili zelo kaznovani, ravnotako pa tudi duhovnik, ki bi jih poročil, ne da bi se bila prej prijavila v svrhu poroke pri državnem zakonskem uradu.

Sklepanje zakona pred duhovnikom je nekaj samo po sebi umevnega. Pamet sama to dokazuje, da je že v naravnem zakonu nekaj verskega, nekaj svetega, kar je vrojeno in po naravi vsajeno v človeško naravo. Zgodovina nam jasno izpričuje, da so vsi narodi smatrali zakon kot nekaj svetega, verskega, od Boga danega, za to vidimo v zgodovini, da so se tudi pri poganih sklepali zakoni pred duhovnikom.

Posvečeni značaj zakona, ki je tesno združen z vero in s svetom svetih reči, izvira iz dejstva, da je zakon božja ustanova in spada torej v področje vere. Verski značaj zakona sledi tudi iz namena, ki je: roditi in vzgojiti otroke za Boga. Roditelji so v zakonu nekako služabniki božje vsemočnosti, ki se poslužuje zakoncev, da po njih ustvarja novo človeško življenje.

Da spada pa krščanski zakon v področje vere in cerkve, pa sledi posebno iz dejstva, da je Jezus Kristus dvignil naravno zakonsko zvezo do časti zakramenta. Zakon je zakrament in o zakramentih ima odločati le cerkev, kolikor ima pri tem besede še človek ali človeška oblast. S tem, ko je Gospod dvignil zakon do časti zakramenta, je postal isti nekaj tako odličnega in vzvišenega, da o njem vzklikne apostol Pavel: »Velika skrivnost, v Bogu — — častit v vsem . . .«

Pravico določati o zakramentih, kako naj se dele, kdo in kako jih sme prejeti, ima edinole cerkev. In tako je jasno, da za katolika velja le cerkveni zakon, sklenjen pred župnikom ali njegovim namestnikom, civilni zakon za katolike pa moramo odločno odklanjati kot nekaj poniževalnega in nekaj naši veri in vesti nasprotnega.

Zvonik na Pungratu!

je bil dograjen v začetku novembra.

Zvonik je čisto originalno delo, napravljen po načrtih vseuč. profesorja arh. I. Vurnika. Je nekaj novega, posebnega, za to je pač razumljivo, da so mnenja o njem različna! Nekaterim ugaja, drugim zopet ne. Ker se pa včasih slišijo prav smešni ugovori proti njegovi obliki, je prav, da načrt nekoliko pojasnimo.

Predvsem naj omenjamo, da je sicer zvonik napravljen popolnoma po načrtih, le pozlačenje omrežja pri linah in krožnih plastik se je iz ozirov na štedenje in denarno krizo opustilo.

Mreže pri linah so izvršene iz hrastovega lesa, ki je oblečen v bakreno pločevino, ravno tako so iz bakrene pločevine izvršene plastike pod vrhom stolpa. Streha stolpa je iz bakra, isto tako tudi pozlačeno jabolko in križ vrh stolpa.

Dozidalo se je k prejšnjemu zidu okrog 2,5 m novega zidu iz betona. Pobelil se je ves stolp enakomerno s cerkvijo in lopo. V lopi se je pobelila stara in poškodovana slikarija.

Sicer pravi star latinski pregovor: »De gustibus non est disputandum — o okusu se ne razpravlja«, si dovoljujemo v Kranjskem zvonu govoriti tudi o tej strani novega turna.

Pred kratkem se je peljal mimo Kranja prof. Vurnik in je sedel v sredi med ženskim svetom, ki so razpravljale tudi o novem zvoniku. Nekateri so trdile, da je grd, da ne spada v okolico, da ni primeren slogu i. t. d., druge pa, da je »moderen«⁴ in da bi še bil. Ko se pa pripeljejo do Kranja, pogleda ena skozi okno od Labor in pravi: »Saj se kar čedno vidi . . . od tu.«

Če gledate novi zvonik od Kušlana ali s Pungrata, nudi vsa skupina in posebno zvonik sam, kar lep pogled. Še lepši pa se vidi iz Stražišča, iz Labor ali pa iz ceste iz Čirčič. Tam se jasno vidi, da sedanji zvonik tvori markanten zaključek mesta, Pungrata. Zvonik se posebno prilega staremu trdnjavskega stolpu na Pungratu! Slikovitost Kranja je z novim stolpom mnogo pridobila. Mesto s tremi stolpi — kakor ga imenuje v svojih spisih Pregelj — je dobilo markantnejši izraz. Trije stolpi na tesnem prostoru, to je neka posebna značilnost za naše mesto. Vsak izmed teh stolpov pa ima svoj značaj, svojo posebnost. Rožnivenški je zelo lep, nekako v baročnem stilu zgrajen, originalen in ni podoben nobenemu daleč naokrog. Pungraški nov, originalen, da ni niti podobnega v Sloveniji. Oba zvonika pa sta tako diskretno zgrajena, da ne odvrata pogleda od stolpa župne cerkve, ki prevladuje nad mestom in obema manjšima zvonikoma tako, da obvisi prvi pogled na njem. Prof. Vurnik je ustvaril lep načrt za stolp na Pungratu, ki je dobil nekak naraven zaključek, vendar pa je novi stolp kljub svoji lepoti tak, da diskretno prepušča prvenstvo stolpu župne cerkve. Vsekakor je silhueta Kranja z novim stolpom na Pungratu mnogo pridobila! Pojdite morda enkrat na izprehod po cesti proti Laboram in glejte kako se izpreminja silhueta Kranja s tremi stolpi! V vsaki sliki se lepo izražajo vsi trije zvoniki in vsak vedno kaže svojo posebnost. Prejšnji stolp na Pungratu pa se je izgubljal med drugima dvema. Seveda bi bila slikovitost mnogo izrazitejša, če bi bilo omrežje in krožne plastike pozlačeno, kakor je bilo predvideno v načrtu. Pa bi se bila — tako pravijo — preveč s tem pokazala »kranjska bahavost«⁴.

Nekateri ugovarjajo temu načrtu stolpa, češ da je »moderen«⁴ in da ne spada v okolico in ne k slogu cerkve na Pungratu!

Ali je stolp Rožnivenške cerkve lep ali ne? Vsak mora pritruditi da je lep in da se kar prilega svoji cerkvi. Pa je vendar stolp zgrajen nekaku v baročnem slogu, cerkev pa v gotskem! Pungraška cerkev je v glavnem zgrajena v gotskem slogu, pa ima krasen glavni altar, ki pa je čisto v baročnem slogu napravljen in vendar kako lepo »paše«⁴ v cerkev! Tako lepega oltarja nimamo v župniji, kakor je pungraški! Gotovo stokrat lepši utis napravi tam glavni altar, ki ni napravljen v gotskem slogu, kakor pa stranska altarja, ki sta izvršena v čistem gotskem slogu! Tu imate že par primerov doma, da ni nujno potrebno, da bi bilo pri gotskih cerkvah vse v gotskem slogu, ali pa pri baročnih vse v baročnem stilu. Prejšnji, predzadnji, zvonik na Pungratu je bil prav v baročnem slogu izvršen, pa je bil kar lep, kakor kažejo stare slike Kranja. Je »pasal«⁴ k cerkvi, ki je v gotskem stilu napravljena. Zadnji stolp z neokusnimi stolpci pa je hotel biti nekako gotski, pa je bil silno neokusno skrpučalo. Če je torej prej baročni stolp »pasal«⁴ k gotski cerkvi in če baročni turen pr igotski rožnivenški cerkvi vsem ugaja, zakaj naj bi ne bil primeren na Pungratu sedanji stolp, ki ni zgrajen v slogu cerkve?! Jasno je, da ta ugovor — kakar da oblika stolpa ne spada k gotski cerki — popolnoma odpade!

Pa takega nikjer ni, ugovarjajo nekateri! To je ravno prav! V umetnosti namreč ne sme biti kake šablone, kakor so v navadi pri raznih cementnih izdelkih! Kakor hitro bi bil stolp šablona, bi ne bil več umetnina! Vendar pa zopet ne moremo reči, da bi imel stolp kako obliko, ki bi bila popolnoma tuja krščanskim cerkvam. Če se je kdo vozil po Italiji, Dalmaciji ali po Franciji, je mogel videti mnogo cerkvenih stolpov, ki nimajo nič »špice«, kakor jo vidimo navadno pri naših turnih in so po mnogih krajih več ali manj podobni novemu stolpu na Pungratu. Oblika pungraškega zvonika torej prav nič ne nasprotuje nekaki splošni obliki ali predstavi krščanskega zvonika.

Res pa je to, da so pač ljudje pri nas navajeni že nekake splošne oblike zvonika in se nam tak, kakoršen je sedanji pungraški, na prvi pogled zdi malo čuden. Pa ko

se bo enkrat privadilo oko nanj, bi se nam gotovo potem zdela kaka druga oblika tam grda in neprimerna!

Ko pa povdarjamo lepe strani novega stolpa, naj morda še navedemo tudi pomankljivosti, vsaj kakor se mi zdi da so. Predvsem je križ vrh stolpa odločno premajhen. Tega bo kdaj v prihodnosti treba nadomestiti z drugim, večjim, ki bo bolj viden, bolj izrazit. Morda je nekoliko premajhno tudi jabolko vrh stolpa. Ker se bakreni deli, niso pozlatili, kakor je bilo določeno, ostoja najbrž nevarnost, da bo baker oksidiral in se bodo po stolpu napravile razne lise, ko bo dež izpiral patino raz bakrene pločevine.

Toliko o stolpu samem, o stroških morda prhodnjč kaj.

Župnija Kranj.

Oznanila za december.

Advent, pomeni prihod. Govorimo o dvojnem prihodu našega Gospoda. Prvi v mesu, ko je bil rojen v Betlehemu kot človek, drugi pa bo sodni dan. Poleg teh Gospodovih prihodov je pa še drugi, o katerem je nekoč govoril sam Gospod: „Ako me kdo ljubi, bo moja besedo spolnjeval; in moj Oče ga bo ljubil in bova k njemu prišla in pri njem prebivala.“ (Jan. 14, 33.) To je prihod Kristusov v milosti božji. In advent je predvsem priprava na ta prihod Gospodov v milosti božji. Advent je izrazit čas hrepenenja po Bogu, čas, ko naj se v nas poživi lakota in žeja po pravici. Advent je pač priprava na božični prihod Gospodov, a ta naj nam bo v spodbudo, da se v naših dušah razvname hrepenenje po tem, da se tudi v naših dušah porodi Kristus, da postanemo drugi Kristusi, podobni svojemu idealu, da ostanemo v Njem in On v nas. Zato je advent čas pokore, čas sprave, čas očiščenja duš. In tako verniki v adventu pripravijo svojo dušo na prihod gospodov s tem, da jo očistijo v zakramentu sv. pokore in jo posvete v zakramentu svetosti — sv. R. T.

Naj bo advent mogočen glas, ki bo presunil vse duše, da se vsak župljan v tem času spravi z Bogom!

Ves advent je vsak dan sv. maša zjutraj ob 6. z blagoslovom.

1. **Državni praznik** ustanovitve Jugoslavije, slovesna sv. maša ob 9. z običajnimi molitvami.

4. **Prvi petek v mesecu.**

6. **II. adv. nedelja, sv. Nikolaj**, prva nedelja v mesecu. Pri prvi sv. maši skupno sv. obhajilo za moške, ki imajo v soboto prej in ta dan prednost pri vseh spovednicah.

8. **Marijino Brezmadežno Spočetje**, ob 6. sveta maša z enim, ob 10. peta sv. maša z dvema blagoslovoma. Pop. shod dekliške M. družbe.

13. **III. adv. nedelja**. Pop. shod za žensko M. družbo.

14. **Ob 7. sv. maša** mesto 13. dec. na Rupi.

16. **Kvaterna sreda**, zdržek jedi. Pričetek devetdnevnic pred božičem, zvečer ob 6. litanije.

17. **Rojstni dan Nj. Vel. kralja**, ob 9. slovesna služba božja, kakor po navadi.

18. **Kvaterni petek**, strogi post.

19. **Katerna sobota**, zdržek jedi.

20. **IV. adv. nedelja**. Kvaterna nedelja, pop. križev pot.

21. **Sv. Tomaž**.

24. **Vigilija k božiču**, strogi post, ki traja le do večerje in se sme pri večerji uživati meso in nasititi se.

Ob 11. zvečer se prično slovesne jutranjice, zahvalna pesem, nato slovesna sv. maša. Pri polnočnici se med sv. mašo deli sv. obhajilo.

25. **Praznik rojstva N. G. J. Kr.** Ob 6. se prično tri sv. maše, prva z blagoslovom, ob 8. tri in ob 10. dve, prva tiha. Ob 10:30 slovesna sv. maša z dvema blagoslovoma.

26. **Sv. Štefan**, sv. maše ob 6. 8. in 10.

27. **Nedelja v osmini**, sv. Janez ap.

28. **God nedolžnih otročičev**.

31. **Sv. Silvester**, ob 6. zvečer slovesne litanije z zahvalno pesmijo.

Poročeni pari.

Tepina Anton, pekovski mojster, Stražišče 81, roj. 21. jan. 1905. in **Tepina Ludmila**, vlagalka, Kranj 135, roj. 13. sept. 1906, poročena 4. nov.

Simčič Janez, zidar, Kranj 140, roj. 4. jan. 1901 in **Omau Jera**, delavka, Kranj, Kokriško predmestje 116, roj. 3. marca 1902, poročena 15. nov.

Bajda Peter, sodar, Štepanja vas pri Ljubljani, rojen 15. febr. 1906 in **Habjan Angela**, pesestnika hči, Čircice 24, roj. 16. sept. 1905, poročena 17. nov.

Kupljenik Franc, delavec, Kranj, Kokriško predmestje, rojen 15. marca 1893 in **Gregorčič Terezija**, služkinja, Rupa 10, roj. 11. dec. 1905, poročena 18. nov.

Grošelj Franc, inštalater, Premskovo 13, roj. 24. novembra 1899 in **Srebrnjak Marija**, delavka in posestnica, Premskovo 115 roj. 21. dec. 1901, poročena 24. nov.

Perčič Franc, sin kočarja, Prebačevo 9, rojen 4. decembra 1906 in **Brešar Frančiška**, pos. hči, Čircice 37, roj. 29. februarja 1908, poročena 22. nov.

Prestor Franc, mizar, Srednja vas Šenčur, roj. 16. januarja 1905 in **Svetelj Frančiška**, Šenčur 50, roj. 26. novembra 1905, poročena 22. nov.

Križnar Janez, delavec, Vodice 124, roj. 21. apr. 1906 in **Sekne Frančiška**, Voglje 69, roj. 24. septembra 1906, poročena 22. nov.

Rehberger Jožef, delavec, Premskovo 15, rojen 20. novembra 1905 in **Kurent Jerica**, delavka, Premskovo 33, roj. 14. marca 1910, poročena 22. nov.

Rozman Janez, posest., Smlednik 3, roj. 11. maja 1906 in **German Angela**, Praše-Mavčiče, roj. 21. maja 1906, poročena 22. nov.

Mrliška kronika.

Sirc Vladislav, trgovca sin, Kranj, Kokriško predmestje, roj. 24. julija 1931, umrl 7. nov.

Zupan Miroslav, sin mizarskega mojstra, Kranj, Kokriško predmestje 1, rojen in umrl 9. nov.

Zupan Ivan, posestnik, Gorenje, rojen 24. febr. 1875, umrl 11. nov.

Košena Vinko, sin delavca, Premskovo 129, roj. 8. jul. 1931, umrl 12. nov.

Zupan Janez, pos. in cerkovnik, Rupa 31, roj. 24. decembra 1851, umrl 16. nov.

Sajovic Marija, roj. **Sepin**, žena železničarja, Gorenje 20, roj. 14. aprila 1871, umrla 19. nov.

Sajovic Janko, trgovec, Kranj 133, roj. 8. jan. 1875, umrl 23. nov.

Razno.

Mohorjeve knjige so došle in se dobe v uradnih urah v župni pisarni. Za stroške plača vsak 2 Din. Naročnina za prihodnje leto znaša 20 Din. Prosim, da naročnino za prihodnje leto takoj ob prevzemu letošnjih knjig po možnosti poravnate, da ne boste imeli dvojnih potov in v

župni pisarni ne bo dvojnega dela. Letos dobi vsak naročnik 6 knjig. Proti doplačilu pa je bilo možno še naročiti 5 knjig. Redno se prejmejo sledeče knjige: Koledar, slov. večernice, Irenej Friderik Baraga, zgodovina slov. naroda, kuharica in „da se spoznamo“. Proti doplačilu pa se dobe knjige: Splošno poljedelstvo, med nebom in zemljo, trdi orehi, kosmatin, sv. maše. Te knjige dobi, kdor je lansko lansko leto doplačal določeno svoto. Mohorjeve knjige so res lep književni dar, ki nam ga nudi Mohorjeva družba za malenkostno ceno. Te knjige bi pač morale prihajati v v vsako slovensko družino! Prihodnje leto se bodo v redni izdaji dobile sledeče knjige: Koledar, večernice, zgodovina slov. naroda, pravljice in povesti, življenje svetnikov, kokašjereja. Proti doplačilu pa bo mogoče prejeti še šest raznih knjig za ceno, kakor je označeno v koledarju na strani 37.

Brezposelni dobe pri javni borzi dela v Ljubljani podporo. Ker so razni „prijatelji delavstva“ povzročili, da je bila podružnica javne borze dela v Kranju ukinjena, nimamo sedaj v času težke krize v Kranju urada, ki bi sprejemal prošnje za podporo brezposelnim, radi tega se je treba obrniti s pismeno prošnjo v Ljubljano. Kdor bi ne znal napraviti sam prošnje, naj se zgleda v Delavskem domu pri tajniku Delavskega podpornega društva F. Zaplotniku, ki napravi vsakemu brezposelnemu tozadevno prošnjo za podporo na javno borzo dela v Ljubljani. Denar, ki ga javna borza dela v Ljubljani deli, prihaja na občino, kjer dotični delavec stanuje.

Vincencijeva družba pobira te dni prispevke za božično obdarovanje revežev. Nabirko prav toplo priporočamo.

Nabiralnik za reveže in brezposelne bo postavljen pred vrata župne cerkve v nedeljo, dne 6. decembra.

Nabiralna akcija za reveže in brezposelne, ki sta jo izvedla Vincencijeva družba in Delavsko podporno društvo je prinesla: 1540 kg krompirja, 119 kg kaše, 57 kg fižola in 210.50 Din v gotovini. Vsem darovalcem iskrena hvala! Krompir sta obe organizaciji po večini že razdelili med potrebne.

Najemnina za ustanovna zemljišča na Premskovem se pobira tam v nedeljo, dne 29. nov. po litanijah.

Adventno spoved po možnosti opravite v začetku adventa, ker pred božičnimi prazniki je navadno velik naval na spovednice in je potem težje priti na vrsto.

Dekl. Marijina družba v Kranju obhaja letos 30 letnico. Kanonično je bila ustanovljena 26. jun. 1901. in je sprejela prvo leto 35 deklet, 40 pa jih je vanjo prestopilo od drugod; tako je imela torej že koncem prvega leta 75 članic. Vodil jo je tedanji kaplan Jožef Plantarič. Doslej je vpisanih 523 deklet v imenik. Mnogo se jih odseli, umrlo jih je 30, poročilo 53, v samostan so šle 4. L. 1905. si je družba pod vodstvom g. Hybáška kupila zastavo, ki jo je blagoslovil tedanji generalni vikar Flis. Danes šteje 165 članic. Ima pevski tiskovni, evharistični, misijonski, angelški in dobrodelni odsek.

Mnogo je še deklet, ki bi spadale v družbo nebeške Gospe, posebno po vaseh, pa se le ne morejo odločiti, da vstopijo. Tak človeški strah bi bilo pač treba premagati!

vsak dan ob 6. pred izpostavljenim sv. R. Telesom.

3. dec. **Sv. Frančišek Ksav.**

4. dec. **Prvi petek v mesecu.**

6. dec. **II. ned. v adventu. Sv. Nikolaj.** B. služba po navadi.

8. dec. **Praznik brezmn. spočetja M. D.** Sv. maša zjutraj in ob 9. z blagoslovom, pop. ob 2. pete litanije M. B. Zjutraj skupno obhajilo, popoldan shod Mar. družbe.

Pred jutranjo mašo vesoljna odveza.

9. dec. **III. adventna ned.** B. služba po navadi.

14. dec. Po sv. maši ob 7. se bo pobiralo od cerkvenih sedežev in se oddalo nekaj izpraznjenih sedežev.

20. dec. **IV. ned. v adventu, kvaterna.** B. služba obakrat z blagoslovom.

21. dec. **Sv. Tomaž.** V Zg. Bitinju sv. maša za sosese.

24. dec. Zapovedan post pred božičnim praznikom.

25. dec. **Praznik rojstva Gospodovega.** Na predvečer ob 11. cerkvene molitve, o polnoči zahvalna pesem, peta sv. maša, od pol 6. ure naprej prve tri sv. maše, obhajilo ob en četrt na 6. in po tretji sv. maši. Ob pol 9. tih sv. maša, ob 9. slovesna peta sv. maša, popoldan ob pol 3. pete litanije.

26. dec. **Sv. Štefan.** B. služba zjutraj po navadi, ob 9. z blagoslovom.

27. dec. **Sv. Janez Ev.** nedelja po Božiču.

28. **Sv nedolžni otročiči.**

31. dec. **Sv. Silvester,** zadnji dan leta. Popoldne ob 4. litanije vseh svetnikov in zahvalna pesem.

Kronika.

Poročeni:

8. nov. **Donat Jan,** tkalski mojster in **Silvestra Fabjan.**

14. nov. **Dagarin Anton,** hišar, delavec in **Marija Berčič,** oba iz Zg. Bitinj.

22. nov. **Sedej Stanko,** ključavničar iz Sv. Jošta in **Metka Brezar,** tovarniška delavka iz Radeč pri Židanem mostu.

22. nov. **Podobnik Anton,** tovarniški delavec iz Stare Oselice in **Frančiška Rupnik,** tovarniška delavka iz Hotedrašice.

15. nov. **Knific Ivan,** tesar iz Sore in **Ivana Skopec,** tovarniška delavka iz Poljan nad Škofjo Loko.

Umrli:

8. nov. **Poženel Marij,** delavca sin iz Stražišča, star 4 mesece.

13. nov. **Mihael Porenta,** zemljaka sin iz Brega, star 6 mesecev.

16. nov. **Šifrar Franc,** posestnik, bivši župan iz Sred. Bitnja, star 92 let.

Župnija Šmartin pri Kranju.

Oznanila.

1. dec. **Začetek Rožnovenske pobožnosti.** Vsak dan se moli med sv. mašo sv. rožni venec. Po maši litanije M. B. in molitev v čast sv. Jožefu. Ves advent sv. maša

Razširjajte Kranjski zvon!